

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 12/2007 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2008

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen valtion talousarvioksi vuodelle 2008 (HE 62/2007 vp).

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla lakivaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- oikeusministeri Tuija Brax
- poliisiylitarkastaja Robin Lardot, sisäasiainministeriö
- presidentti Pauliine Koskelo, korkein oikeus
- presidentti Pekka Hallberg, korkein hallinto-oikeus
- ylituomari Liisa Sahi, Helsingin hallinto-oikeus
- vakuutusylituomari Timo Havu, vakuutus-oikeus
- valtiosyyttäjä Jarmo Rautakoski, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- vankeinhoitojohtaja Ahti Lempiö, Rikosseuraamusvirasto

- oikeusaputoimen johtaja Liisa Vehmas, Helsingin oikeusaputoimisto
- vt. vähemmistövaltuutettu Rainer Hiltunen
- puheenjohtaja Riitta Leppiniemi, Suomen Asianajajaliitto
- puheenjohtaja Tapani Vasama, Suomen tuomariliitto ry
- sihteeri Olli-Pekka Olkkonen, Vankilavirkailijain Liitto VVL ry
- toiminnanjohtaja Liisa Murto, Pakolaisneuvonta ry
- professori Eva Gottberg
- tutkija Henrik Elonheimo.

Kirjallisen lausunnon on antanut
— markkinaoikeus.

Lisäksi lakivaliokunta on kuluvan vuoden aikana perehtynyt oikeusministeriön hallinnonalan toimintaan vierailemalla

- korkeimmassa oikeudessa
- Hämeenlinnan käräjäoikeudessa
- Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa
- markkinaoikeudessa
- Hämeenlinnan vankilassa
- Riihimäen vankilassa
- Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa
- Suomen Asianajajaliitossa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

1 Koko hallinnonalaa koskevia näkökohtia

1.1 Yleistä

Talousarvioesityksessä ehdotetaan oikeusministeriön hallinnonalalle määrärahoja 725 miljoonaa euroa, mikä on 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2007 varsinaisessa talousarviossa. Jos vertailusta jätetään pois vuosittain vaihtelevat vaalimenot, hallinnonalan määrärahojen lisäys vuoteen 2007 verrattuna on 19 miljoonaa euroa eli 2,7 prosenttia.

Valiokunta keskittyy tässä lausunnossaan lähinnä tarkastelemaan sellaisia keinoja, joiden avulla hallinnonalan toimintaedellytyksiä voitaisiin parantaa ilman, että määrärahoja on tarpeen lisätä ehdotettua enemmän.

1.2 Tuottavuusohjelma ja johtamisen kehittäminen

Talousarvioesityksen mukaan oikeusministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2008 on 87 henkilötyövuotta.

Valiokunta korostaa sitä, että tuottavuusohjelman toteuttaminen oikeusministeriön hallinnonalalla ei saa merkitä henkilöstön mekaanista vähentämistä ennalta asetettujen lukumääräisten tavoitteiden mukaisesti. Tuottavuusohjelman toteuttamisen tulee lähteä toimintojen sisällöllisestä järkevöittämisestä ja toimintaprosessien aidosta tehostamisesta. Henkilöstöä saadaan vähentää vain siinä määrin ja sitä mukaa kuin henkilöstön tarve on tällaisten kehittämis- ja tehostamistoimien ansiosta tosiasiallisesti vähentynyt.

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota erityisesti yleisten tuomioistuinten osalta suunniteltuihin henkilöstövähennyksiin, joiden yhteismäärä on talousarvioesityksen mukaan 44 henkilötyövuotta. Tähän mennessä ei ole toimeenpantu eikä tällä hetkellä ole näköpiirissä sellaisia

työvoiman tarpeeseen vaikuttavia uudistuksia, joihin näin merkittävät henkilöstövähennykset voisivat perustua. Suunnitellut vähennykset ovat siten täysin irrallaan yleisten tuomioistuinten todellisesta henkilöstötarpeesta ja siitä, mitä oikeusturvan tasosta huolehtiminen edellyttää.

Sekä tuottavuusohjelman toteuttamisen että yleisemmin oikeusministeriön hallinnonalan toiminnan kehittämisen ja tehokkuuden kannalta valiokunta painottaa laadukkaan johtamisen merkitystä. Hallinnonalalla tulisi panostaa johtamiskoulutukseen ja siinä erityisesti muutosjohtamiseen.

1.3 Vuokramenot

Koko hallinnonalaa koskevana ongelmana valiokunta kiinnittää huomiota hallinnonalan eri sektoreita rasittaviin suuriin vuokramenoihin. On ongelmallista, että vuokramenoihin joudutaan jatkuvasti käyttämään yhä suurempi osuus niukoista määrärahoista. Esimerkiksi rikosseuraamusalalla vuokramenojen arvioidaan kasvavan vuonna 2008 yhteensä 3,4 miljoonalla eurolla.

Valiokunta pitää epätydyttävänä nykyistä järjestelmää, jossa esimerkiksi tuomioistuinten ja vankiloiden toimitiloista maksetaan korkeita vuokria valtion liikelaitokselle. Tuomioistuinten ja vankiloiden tilatarpeet ovat luonteeltaan erityisiä, joten käytännössä ei ole mahdollista, että ne voisivat siirtää toimintaansa muihin tiloihin.

2 Tuomioistuinlaitos

2.1 Yleistä

Tuomioistuinten määrärahoihin on talousarvioesityksessä tehty kolmen miljoonan euron tasokorotus. Lisäksi ehdotetaan uudesta lastensuojelulaista hallinto-oikeuksille aiheutuviin lisätehtäviin kahta miljoonaa euroa sekä oikeushallinnon tietojärjestelmähankeisiin noin 2,6 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää ehdotettua tasokorotusta tuomioistuinten määrärahoihin myönteisenä.

Tuomioistuimet hoitavat yhteiskunnan pakollisia oikeusturvatehtäviä perustuslain 21 §:n ja Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden toteuttamiseksi. Tuomioistuinten toiminnan rahoituksen täytyy olla kestäväällä pohjalla ja tehtävien edellyttämällä tasolla.

Valiokunta edellyttää, että tasokorotus kaikilta osin todella käytetään tuomioistuinten toimintaedellytysten turvaamiseen. Lisämäärärahojen kohdentamisessa tulee ottaa huomioon se, että vaikeat ja laajat riita- ja rikosasiat keskittyvät tiettyihin käräjäoikeuksiin ja hovioikeuksiin. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että osa lisämäärärahoista kohdennetaan markkinaoikeudelle, jotta käsittelyaikoja markkinaoikeudessa saadaan tuntuvasti lyhennettyä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vakuutuslaitosten toimintaa vaikeuttaa esittelijöiden erittäin suuri vaihtuvuus ja toimitilojen puutteellisuus. Lyhyet määräaikaiset nimitykset on todettu merkittäväksi syyksi esittelijöiden vaihtuvuuteen. Valiokunta kiinnittää oikeusministeriön huomiota tarpeeseen vakinaistaa määräaikaisia esittelijän virkoja, jotta esittelijät saadaan nykyistä paremmin sitoutettua vakuutuslaitosten toimintaa. Lisäksi valiokunta kiirehtii asianmukaisten toimitilojen järjestämistä vakuutuslaitosten käyttöön.

Syyttäjälaitoksen voimavarojen vahvistamisesta jäljempänä selostettavalla tavalla voi ennakoita olevan seurauksena, että käräjäoikeuksiin saapuvien rikosasioiden määrä lisääntyy. Koska kyseessä on työketju, käräjäoikeuksien tuomariresurssien täytyy olla tasapainossa syyttäjien resurssien kanssa. Ruuhkautumisen välttämiseksi oikeusministeriön on tarkkaan seurattava käräjäoikeuksien voimavarojen riittävyttä.

Tuomioistuinten toimintaedellytyksiä on tarpeen parantaa myös kehittämällä lainsäädäntöä sekä tuomioistuinlaitoksen rakenteita ja hallintoa. Seuraavassa tarkastellaan joitakin keskeisiä kehittämiskohteita, jotka ovat tulleet esille tämän talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

2.2 Lainsäädännön toimivuus

Autoveroasiat. Helsingin hallinto-oikeus käsittelee vuosittain suuren määrän autoverovalituksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytettyinä maahan tuotujen autojen tullausveroasioita on tullissa vireillä noin 11 000. Näistä arvioidaan tulevan valituksen johdosta Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäväksi noin 7 000 asiaa. Kun tällä hetkellä on ratkaisematta vielä noin 3 000 asiaa, on väistämätöntä, että näin suuri määrä uusia valituksia ruuhkauttaa hallinto-oikeuden pahoin.

Tilanne on kestävä ja verovelvollisten perustuslain 21 §:ään perustuvien oikeusturvaodotusten että tuomioistuinlaitoksen voimavarojen järkevän käytön kannalta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin lainsäädännön uudistamiseksi siten, että autoverotusta koskevia tulkintakysymyksiä ei ole tarpeen saattaa hallinto-oikeuden käsiteltäväksi nykyisessä laajuudessa. Keinoina voivat olla sekä autoverotusta koskevien aineellisten säännösten selkeyttäminen että oikaisuvaatimusmenettelyn luominen autoverotukseen.

Hankinta-asiat. Markkinaoikeus on pahasti ruuhkautunut julkisista hankinnoista annetun lain mukaisten hankinta-asioiden suuren määrän vuoksi. Hankinta-asiat ovat luonteeltaan sellaisia, että häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi kunnissa ja muissa hankintayksiköissä ne pitäisi kyetä ratkaisemaan alle puolessa vuodessa. Hankinta-asioiden keskimääräinen käsittelyaika markkinaoikeudessa on 1.1.—30.9.2007 kuitenkin ollut 13,4 kuukautta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan noin 70 prosenttia markkinaoikeudessa käsiteltävistä hankinta-asioista on sellaisia, joissa hankinnan arvo alittaa EU-kynnysarvon.

Valiokunta korostaa resursoinnin riittävyyden merkitystä markkinaoikeuden toiminnalle erityisesti hankinta-asioiden ruuhkasuman selvittämiseksi. Lisäksi valiokunta kiinnittää hallituksen huomiota tarpeeseen arvioida perusteellisesti uudelleen hankintojen nykyistä oikeus-suojamenettelyä. Arvioinnissa on kiinnitettävä

vakavaa huomiota siihen, että perustuslain 21 §:n takaaman oikeusturvan toteuttamiseksi sekä valtion, kuntien ja muiden hankintayksiköiden häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi on välttämätöntä lyhentää markkinaoikeuden käsittelyaikoja. Arvioinnin yhteydessä on syytä harkita erityisesti sitä, olisiko tarkoituksenmukaisista, että markkina-oikeuden toimivaltaan vastaisuudessa kuuluisivat vain taloudellisesti merkittävimmät eli käytännössä EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat.

Hovioikeusmenettely. Hovioikeuksien työtilannetta rasittaa jatkuvasti pääkäsittelyjen suuri määrä, joka johtuu ennen kaikkea siitä, että nykyisin sovellettavan seulontamenettelyn avulla ei voida tehokkaasti vähentää pääkäsittelyyn tulevien juttujen määrää. Oikeusministeriö onkin asettanut 25.1.2007 toimikunnan laatimaan ehdotuksen käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi. Toimikunnan tehtävänä on arvioida, onko tarpeen ottaa käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä nykyisen seulontajärjestelmän sijasta, ja tarvittaessa valmistella ehdotus muutoksenhakuluvan käyttöönottamiseksi hovioikeusmenettelyssä.

Lakivaliokunta katsoo, että hovioikeusmenettelyn kehittämisen yleisenä tavoitteena tulee olla se, että hovioikeuksien edellytyksiä kohdentaa voimavarojaan asioiden laadun vaatimalla tavalla parannetaan (ks. vastaavasti PeVL 30/2006 vp, s. 4/II). Muutoksenhakulupajärjestelmä saattaa olla seulontamenettelyä parempi keino edistää tämän tavoitteen toteutumista. Toimikunnan saatua ehdotuksensa valmiiksi jatkovalmistelussa on syytä edetä määrätietoisesti ja ripeästi, jotta hovioikeuksien turhaa kuormitusta saadaan vähennetyksi mahdollisimman pian.

Huostaanottoasiat. Vuoden 2008 alussa voimaan tulevan uuden lastensuojelulain mukaan tahdonvastaisia huostaanottoasioita koskevat päätökset tehdään ensi vaiheessa hallinto-oikeudessa kunnan sosiaalihuollosta vastaavan johtavan viranhaltijan hakemuksesta.

Eduskunta on hyväksyessään uuden lastensuojelulain edellyttänyt, että hallitus seuraa lapsen huostaanottoa koskevan päätöksenteon toimivuutta ja että hallitus tarvittaessa ja mahdollisimman ripeästi valmistele ehdotuksen sellaisen lastensuojelua tehostavan päätöksentekomenettelyn käyttöönotosta, että päätöksen tahdonvastaisesta huostaanotosta tekee moniammatillinen toimielin, joka perustettaisiin esimerkiksi kunta- ja palvelurakennemuutuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettujen kuntayhtymien yhteyteen (EV 309/2006 vp, 4. lausuma).

Valiokunta pitää tärkeänä, että oikeusministeriö osallistuu täysipainoisesti eduskunnan edellyttämään seurantaan ja että sen yhteydessä hankitaan kattava selvitys siitä, miten hallintotuomioistuimet suoriutuvat uudesta tehtävästään. Jos lainsäädännössä havaitaan kehittämistarpeita, muutokset on valmisteltava viivytyksettä. Huostaanottoasiat ovat luonteeltaan kiireellisiä, joten minkäänlaista tuomioistuinten ruuhkautumisesta johtuvaa päätöksenteon viivästymistä ei voida sallia.

Istuntojen peruuntuminen. Valiokunta kiinnittää huomiota tuomioistuinten istuntojen peruuntumiseen sen johdosta, että kaikki asianosaiset eivät saavu paikalle. Istuntojen peruuntumisesta aiheutuu kustannuksia ja ajanhukkaa muille asianosaisille ja todistajille. Lisäksi niistä aiheutuu tuomioistuinten, syyttäjien ja oikeusavustajien voimavarojen hukkakäyttöä. Valiokunta pitää tärkeänä, että oikeusministeriössä valmistellaan nykyistä tehokkaampia toimenpiteitä istuntojen peruuntumisen estämiseksi.

2.3 Rakenteelliset uudistukset

Talousarvioesityksen mukaan oikeusministeriössä valmistellaan käräjäoikeusverkoston uudistamista 25—30 maakunnallisen käräjäoikeuden ja muutaman niitä tukevan sivukanslian varaan. Riidattomia saatavia koskevien asioiden käsittelyä sähköistetään ja keskitetään. Lisäksi valmistellaan kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle.

Suunnitellut rakenteelliset uudistukset ovat perusteltuja, jotta oikeusturvan saatavuutta voi-

daan parantaa ja oikeuslaitoksen toimintakykyä lisätä. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistukset toteutetaan määrätietoisesti ja ilman aiheettomia viivytyksiä. Uudistusten toteuttamiseen tulee osoittaa riittävät resurssit, ja henkilöstöä tulee asianmukaisesti informoida suunnitelluista muutoksista. Uudistuksia toteutettaessa on kiinnitettävä huomiota molempien kieliryhmien oikeuksien turvaamiseen ja siihen, että oikeudellisten palvelujen riittävä saatavuus turvataan myös maan harvaan asutuissa osissa.

2.4 Työmäärien arviointimenetelmien kehittäminen

Talousarvioesityksen mukaan tarkoituksena on kehittää käräjäoikeuksien työmäärien arviointimenetelmiä.

Valiokunta pitää työmäärien arviointimenetelmien kehittämistä tärkeänä. Tuomioistuinten tietojärjestelmiä sekä tulosseurantaa ja -ohjausta on kiireellisesti uudistettava niin, että huomio kohdistetaan todellisiin työmääriin eikä pelkästään asiamääriin, kuten nykyisin. Tuomioistuinten jutturakenteessa maan eri osissa on pysyviä eroja. Huomion kiinnittäminen vain asiamääriin merkitsee sitä, etteivät tulosten seuranta ja ohjaus eikä myöskään resurssien jako ole rationaalista ja luotettavalla pohjalla. Tilanne ei vastaa hyvän hallinnon vaatimuksia.

Valiokunta ei pidä riittävänä sitä, että työmäärien arviointimenetelmiä kehitetään vain käräjäoikeuksien osalta. Sama tarve koskee myös mm. hovioikeuksia.

2.5 Tuomarien erikoistuminen ja täydennyskoulutus

Syyttäjälaitoksessa on toteutettu hyvin toimiva erikoistumisjärjestelmä erikois- ja avainsyöttäjineen. Myös monet asianajajat ovat erikoistuneet tiettyntyyppisiin juttuihin. Tuomareiden osalta erikoistuminen on kuitenkin toistaiseksi ollut vähäistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös tuomioistuinlaitoksessa mahdollistettaisiin nykyistä suuremmassa määrin tuomareiden erikoistuminen tiettyihin juttutyyppeihin. Erikoistumisella voitaisiin valiokunnan käsityk-

sen mukaan parantaa sekä lainkäytön laatua että sen tehokkuutta.

Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että oikeusministeriö lisää ja kehittää tuomareiden täydennyskoulutusta. Tuomareiden ammattitaito on ratkaisevan tärkeä laatu- ja tuottavuustekijä. Ammattitaidon merkitys korostuu asioiden vaativuustason kasvaessa. Oikein kohdennettu täydennyskoulutus on myös olennainen osa tuomareiden erikoistumisen edistämistä.

2.6 Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijöiden virkanimikkeet

Korkeimman hallinto-oikeuden esittelijöiden virkanimikkeitä ovat kansliapäällikkö, esittelijäneuvos, vanhempi hallintosihteeri ja hallintosihteeri.

Lakivaliokunta on käsitellessään hallituksen esitystä laeiksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta ja korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä (HE 201/2006 vp) todennut, että hallintosihteerin virkanimike ei kuvaa korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän tehtävää, joka on vaativa ja vastuullinen, pitkälti tuomarin virkaan rinnastettava tehtävä. Virkanimikettä voitiin valiokunnan mielestä pitää suorastaan harhaanjohtavana. Valiokunta ei kuitenkaan pitänyt tarkoituksenmukaisena tuossa yhteydessä tarkistaa esittelijöiden virkanimikkeitä, koska asia oli parhaillaan valmisteltavana työryhmässä. Valiokunta piti kuitenkin tärkeänä, että valmistelutyön tuloksena hallintosihteerin virkanimike korvataan sellaisella virkanimikkeellä, joka asianmukaisella tavalla kuvaa tehtävän luonnetta (LaVM 18/2006 vp, s. 3).

Mainittu työryhmä on antanut yksimielisen mietintönsä 31.5.2007.¹ Mietinnössä on ehdotettu, että vanhemman hallintosihteerin virat muutettaisiin esittelijäneuvoksen viroiksi ja hallintosihteerin viran nimike muutettaisiin oikeussihteeriksi.

¹ Esittelijöiden virkarakenteen ja virka-aseman kehittäminen korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2007:22.

Lakivaliokunta katsoo, että sen edellä selostetussa mietinnössä asettama tavoite voidaan saavuttaa toteuttamalla työryhmän ehdotus. Pelkällä virkanimikkeiden muuttamisella ei myöskään ole kustannusvaikutuksia. Tämän johdosta lakivaliokunta esittää,

että talousarvioesityksen kohdan 25.10.02 perusteluihin lisätään maininta, jonka mukaan 1.3.2008 lukien saadaan muuttaa 12:n vanhemman hallintosihteerin (T12) viran nimike esittelijäneuvokseksi (T12) ja 15:n hallintosihteerin viran nimike oikeussihteeriksi.

3 Syyttäjälaitos

Talousarvioesityksessä ehdotetaan syyttäjälaitokselle osoitetun määrärahan korottamista 2,5 miljoonalla eurolla. Tarkoituksena on lisätä syyttäjien ja poliisin esitutkintayhteistyötä, mikä tehostaa mahdollisen pääkäsittelyn valmistelua ja nopeuttaa syyteharkintaa. Esitutkintayhteistyön ja vaativien asioiden käsittelyn tehostamiseen on kohdennettu miljoona euroa.

Valiokunta pitää esitutkintayhteistyön tehostamista tärkeänä tavoitteena. Toimiva esitutkintayhteistyö on hyvä keino kohdentaa järkevästi poliisin ja syyttäjien rajallisten voimavarojen käyttöä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan voimavarojen käytön kohdentamista voidaan parantaa erityisesti käyttämällä nykyistä tehokkaammin hyväksi esitutkinnan rajoittamismenettelyä. Tähän tulee edelleen kiinnittää huomiota syyttäjien ja poliisin koulutuksessa ja johtamisessa.

4 Vankeinhoitolaitos

Vankeinhoitolaitoksen määrärahoihin ehdotetaan talousarvioesityksessä neljän miljoonan euron tasokorotusta. Uuden Lounais-Suomen vankilan vuokramenoihin esitetään lisäksi 2,6 miljoonaa euroa.

Talousarvioesityksen mukaan vankitilojen kunnostamiseksi asumistiloille asetettuja vaatimuksia ja toiminnallisia tarpeita vastaaviksi

aloitetaan Kuopion vankilan ja Mikkelin vankilan peruskorjaus- ja lisärakennustyöt. Tämä on valiokunnan mielestä myönteistä. Ongelmallista on kuitenkin se, että näiden hankkeiden toteutumisen jälkeenkin Vankeinhoitolaitoksessa on kiireellistä kunnostusta vailla olevia vankipaikkoja vielä 512 eli noin 20 prosenttia suljettujen laitosten paikoista. Vankipaikkojen kunnostusohjelma kestää nykyisellä investointitasolla vähintään vuoteen 2015 saakka. Valiokunta pitää tärkeänä, että vankilalojen parantamista edelleen jatketaan ja että mahdollisuudet nostaa vuotuista investointitasoa selvitetään.

Rikosseuraamusalalla on todettu olevan ongelmana se, että resursseja tuhlaantuu monipuolaiseen ja osaksi päällekkäiseen hallintoon. Ongelmaksi on todettu myös ylitöiden suuri määrä ja nopeasti lisääntyneet sairauspoissaolot.² Oikeusministeriö onkin 12.6.2007 tehnyt päätöksen vankeinhoidon kehittämisohjelmasta. Kehittämisohjelman tavoitteena on mm. selkiyttää rikosseuraamusalan organisaatioiden rooleja ja uudistaa tulosohjausta. Yhtenä tavoitteena on myös sairauspoissaolojen ja ylitöiden vähentäminen.

Lakivaliokunta pitää kehittämisohjelman toteuttamista tärkeänä. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä erityisesti tarvetta selvittää perusteellisesti sitä, miten hallinnon päällekkäisyyksiä saadaan tehokkaasti purettua. Hallinnon keventämisen seurauksena vapautuvat resurssit tulee siirtää vankien kanssa tehtävään lähityöhön.

Yhä useammat vangit kärsivät päihde- ja mielenterveysongelmista. Riittävän kuntoutuksen järjestäminen olisi tärkeää uusintarikollisuuden vähentämiseksi ja syrjäytymiskierteen katkaisemiseksi. Valiokunta toistaa aikaisemman näkemyksensä, että kuntoutuksen lisäämiseen tulisi jatkossa osoittaa tarvittavat määrärahat (ks. LaVL 8/2007 vp, s. 2/I).

² Ks. selvitysmies Jukka Wuolijoen raportti Rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilasta sekä ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi. Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:1. S. 14—16 ja 21—28.

5 Oikeuspoliittinen tutkimus

Talousarvioesityksessä on todettu, että yhä tärkeämmäksi hallinnonalan eri toimintasektoreiden kehittämisen ongelmaksi on nähty tutkimuksen puutteellinen kattavuus. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on valtion pienin sektoritutkimuslaitos, ja ministeriön käytössä olevat tutkimusresurssit ovat vähäiset. Talousarvioesityksen mukaan tavoitteena on lähivuosina parantaa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen kykyä vastata paremmin oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeista, jotka kohdistuvat rikollisuuteen ja oikeuselämään.

Lakivaliokunta on viime vuosina toistuvasti korostanut tarvetta lisätä oikeuspoliittiseen tutkimukseen osoitettuja määrärahoja (LaVL 8/2007 vp, LaVL 15/2006 vp, LaVL 9/2006 vp ja LaVL 18/2004 vp). Tutkimuksen riittävä resursointi on tärkeää, sillä tutkimukseen pohjautuva tieto oikeusoloista kuuluu suunnitelmallisen kriminaali- ja muun oikeuspolitiikan sekä laaduk-

kaan lainvalmistelun perusedellytyksiin. Oikeuspoliittisen tutkimuksen nykyiset voimavarat ovat niin niukat, että päätöksenteon pohjaksi tarvittavaa tutkimustietoa voidaan tuottaa vain rajoitetusti. Näistä syistä valiokunta pitää perusteltuna talousarvioesityksestä ilmenevää suunnitelmaa parantaa lähivuosina Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimintaedellytyksiä.

Jotta käytössä olevat tutkimusresurssit saadaan tehokkaasti hyödynnettyä, valiokunta kiinnittää huomiota tarpeeseen tiivistää Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen yhteistyötä muiden saman alan tutkimusta harjoittavien yksiköiden, kuten yliopistojen ja Poliisiammattikorkeakoulun, kanssa.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta esittää valtiovarainvaliokunnalle,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Heidi Hautala /vihr
vpj. Anna-Maja Henriksson /r
jäsen. Esko Ahonen /kesk
Oiva Kaltiokumpu /kesk (osittain)
Ilkka Kantola /sd
Sampsa Kataja /kok
Krista Kiuru /sd
Jari Larikka /kok

Sanna Lauslahti /kok
Outi Mäkelä /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Markku Pakkanen /kesk
Lyly Rajala /kok
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Tero Rönni /sd
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuomo Antila.